

431

SETEMBRE
2016

¿QUÈ ESPERAR DE BRATISLAVA?

Pol Morillas, investigador principal, CIDOB

*Aquest article s'ha publicat prèviament a *el Peri3dico* i *Agenda P3blica*

Aquest divendres 16 de setembre la Uni3n Europea es reuneix per primera vegada sense el Regne Unit ocupant el seu seient a la taula del Consell Europeu. Els l3ders de la UE van assajar ja aquesta f3rmula en una reuni3n informal posterior al refer3ndum del 23 de juny, en qu3 van acordar tornar-se a reunir a Bratislava per començar a dibuixar l'Europa del futur. En una cimera m3s simb3lica que efectiva, els caps d'Estat i Govern escenificaran el que des de juny 3s una realitat: la integraci3n europea t3 tamb3 una via efectiva de desintegraci3n.

El president del Consell Europeu ha volgut que la cimera de Bratislava no tingui agenda formal ni s'adoptin conclusions. No li falta ra3 a **Donald Tusk** al recordar que fins que el Regne Unit no invoqui l'article 50 del Tractat de la UE, aquesta continua tenint 28 estats membres. El car3cter informal de la reuni3n no li treu una alta c3rrega simb3lica. Reunir-se a 27 3s recon3ixer que "*brexiteu significa brexiteu*", no sols per a la primera ministra britànica sin3 tamb3 per a la resta de socis europeus.

Impossible fer grans passos

Avui coexisteixen, almenys, dos elements que impedeixen grans passos endavant en el disseny de la futura UE. Per un costat, bona part dels presents a Bratislava tenen comprom3s el seu futur pol3tic. Al motor francoalemany li deparen eleccions presidencials i legislatives a l'abril i tardor del 2017, respectivament. La p3rdua de popularitat de **François Hollande** sembla un pou sense fons davant l'auge del seu antic adversari **Sarkozy**, l'extrema dreta de Le Pen i la rivalitat interna amb **Emmanuel Macron**. Alternativa per Alemanya li trepitja els talons a Angela Merkel despr3s de les eleccions regionals de Mecklenburg-Pomerània Occidental. Itàlia espera els resultats del refer3ndum constitucional que marcaran el futur de **Renzi**, que al seu torn sembla ser l'3nic l3der que fa d'Europa la seva bandera. A l'horitz3 hi ha tamb3 el refer3ndum anti-refugiats promogut per **Orbán** a Hongria, la repetici3n de la segona ronda de les presidencials austr3aques (amb el l3der d'extrema dreta **H3fer** per davant a les enquestes) i la fi del bloqueig pol3tic a Espanya.

A l'altre, hi ha les tend3ncies de fons que condicionen la trobada de Bratislava, com l'auge del populisme eur3fob i l'extrema dreta en bona part continent. Es percep avui una divisi3n entre els que entenen que el xoc del '*brexiteu*' ha de propul-

sar una reflexió de fons sobre el futur d'Europa i els que entenen que el millor per superar la crisi és donar solució als problemes reals dels ciutadans. En altres paraules, els partidaris de la reforma a fons i els de la Unió pràctica.

Divisió entre els reformistes

Els que proposen una reforma a fons de la UE es troben dividits entre els que es remeten a la recepta clàssica del "més Europa" i els que prefereixen reforçar la cooperació entre els governs nacionals. La Comissió s'ha esforçat a situar-se al centre de les respostes europees a la crisi de l'euro i dels refugiats, amb el seu 'pla Juncker' i quotes de reubicació de refugiats. Els estats han recolzat o rebutjat les propostes de la comissió en funció de les seves prioritats nacionals, amb Alemanya reclamant una resposta conjunta a la crisi dels refugiats però oposant-se a més dosis de flexibilitat i mutualització del deute en la zona euro. Per la seva part, les economies del sud van recordar en la recent cimera d'Atenes que la resolució als mals econòmics del continent passa per més convergència econòmica, més mecanismes centralitzats de gestió de crisi i menys polítiques d'austeritat en la zona euro.

Els partidaris de l'Europa intergovernamental troben avui als països de l'est el seu màxim exponent. Segons ells, la Unió està irrevocablement destinada a patir d'un dèficit de legitimitat permanent, alhora que una incapacitat per donar resposta als problemes dels ciutadans. La Unió és incapaç de reformar-se, per això el reforç dels estats com a representants legítims dels ciutadans requereix tornar poders i capacitat de presa de decisió a les capitals europees.

L'Europa pràctica

Aquesta narrativa té punts de connexió amb els partidaris de l'Europa pràctica. Aquí hi ha els que entenen que la UE s'ha de centrar a donar resposta a les preocupacions principals dels europeus, que avui en dia són la immigració i el terrorisme (així ho afirmen un 48% i un 39% dels ciutadans europeus quan se'ls pregunta per la seva principal preocupació, segons l'Eurobaròmetre). L'Europa pràctica ha de potenciar també les eines que més suport generen, amb l'Europa de la seguretat i la defensa dalt de tot de la llista (la Política Comuna de Seguretat i Defensa compta amb un 74% de suport).

La suma de tots aquests elements (les dificultats per abordar problemes de fons, les divisions internes entre estats membres i les receptes per a una Europa pràctica) dóna un resultat lògic: la cimera de Bratislava serà un fidel reflex dels mateixos. Per bé o per mal, el Consell Europeu es troba al centre de la maquinària de gestió de crisi de la Unió. Així va ser durant la crisi de l'euro, la dels refugiats i, ara, el 'brexit'. En contra del que estipulen els Tractats, més que dedicar-se a dibuixar línies mestres, els caps d'Estat i govern de la UE es dediquen avui al '*micromanagement*'.

Per una seguretat més gran

Així és com Bratislava passarà per sobre dels elements de fons de les crisis europees i, centrant-se en el mínim comú denominador entre estats, farà un pas endavant a l'Europa pràctica. L'agenda de seguretat i defensa dominarà els debats, amb el rerefons dels atemptats terroristes a Europa i la terrible assimilació entre refugiats i inseguretat. Els ingredients del còctel per a la securització de la Unió estan preparats: una preocupació creixent dels ciutadans, una resposta immediata a l'auge de l'extrema dreta i una forta divisió sobre el futur de la Unió.

Les no-conclusions de la cimera de Bratislava es focalitzaran en el reforç de la cooperació en la lluita contra el terrorisme i el progrés cap a la Unió de la defensa. Recordaran que per a això no cal un canvi en els Tractats perquè, de fet, bona part del que es discutirà a Bratislava ja ha sigut promès amb anterioritat. La cooperació estructurada permanent, l'ús dels 'battlegroups' o la creació d'un únic centre de comandament de les operacions de defensa estan dalt de tot del rànquing dels mecanismes previstos al Tractat de la UE però mai portats a la pràctica.

Una visió de curt termini

Bratislava posarà el focus en el que pot funcionar, no en el que probablement necessitaria la Unió per sortir de l'atzucac en què la deixa el *'brexit'*. Això requeriria un debat de fons entre els que proposen una Unió amb diferents nuclis d'integració i els que avorreixen la lògica de la "Unió cada vegada més estreta". L'absència d'aquest debat és la conseqüència lògica que la gestió de crisi estigui avui en mans dels governs nacionals i del Consell Europeu i el seu micromanagement. Una Europa subjecta a les dinàmiques nacionals difícilment pot tenir la vista posada en el llarg termini, menys encara quan s'acosten canvis polítics en els principals estats de la Unió.